

Michel Houellebecq

Zostať nažive
Lanzarote
a iné texty

INAQUE

Preklad
Aňa Ostrihoňová

Michel Houellebecq
Zostať nažive
Lanzarote
a iné texty

Michel Houellebecq
RESTER VIVANT ET AUTRES TEXTES
LANZAROTE ET AUTRES TEXTES

COPYRIGHT © Rester Vivant © Flammarion, Paris, 1997

« Approches du désarroi » ; « Cieux Vides » ; « Le Regard perdu » ;
« Jacques Prévert est un con » ; « La Fête » ; « Temps Mort », in *Interven-
tions 2* © Michel Houellebecq et Editions Flammarion, Paris, 2009.

COPYRIGHT © Lanzarote : © Flammarion, 2000

« Compte rendu de mission : viser en plein centre », « Sortir du XXe siècle
», « Cléopâtre 2000 », © Michel Houellebecq & E.J.L., 2002 ; « Consolation
technique » and « Ciel, terre, soleil » in *Interventions 2* © Michel Houelle-
becq et Editions Flammarion, Paris, 2009.

TRANSLATION © Aňa Ostrihoňová 2014, 2023

COPYEDITING Martina Kubealaková, Ivan Adamec

COVER © Barbora Šajgalíková

COVER ILLUSTRATION © Ema Baková

SLOVAK EDITION © Inaque 2023

ISBN 978-80-8207-206-1

ISBN e-book 978-80-8207-207-8

Not for sale in the Czech republic

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať
a rozmnožovať so zámerom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek
spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Michel Houellebecq
Zostať nažive
Lanzarote
a iné texty

INAQUE

OBSAH

ZOSTAŤ NAŽIVE A INÉ TEXTY

<i>Zostať nažive</i>	9
<i>Prístupy k rozvratu</i>	37
<i>Prázdne oblohy</i>	61
<i>Stratený pohľad</i>	65
<i>Jacques Prévert je debil</i>	69
<i>Slávnosť</i>	75
<i>Time Out</i>	83

LANZAROTE A INÉ TEXTY

<i>Lanzarote</i>	117
<i>Správa z pracovnej cesty: zamieriť priamo do stredu</i>	177
<i>Odchod z 20. storočia</i>	187
<i>Kleopatra 2000</i>	195
<i>Technika útechy</i>	203
<i>Obloha, zem, slnko</i>	211

ZOSTAŤ NAŽIVE
(Manuál)

PREDOVŠETKÝM TRPIEŤ

„Vesmír kričí. Betón nesie stopy násilia, s ktorým z neho vyrobili stenu. Betón kričí. Tráva sa skrúca pod zubami zvierťa. A človek? Čo povieme o človeku?“

Svet je rozpínajúcim sa utrpením. V jeho počiatku sa nachádza jadro utrpenia. Všetka existencia je rozširovaním a drvením. Všetko trpí, kým existuje. Ničota brní bolesťou, až kým nezačne existovať: v odpudzujúcom najvyššom bode bolesti.

Bytosti sa diferencujú a komplikujú, pričom ne-strácajú nič zo svojej pôvodnej podstaty. Od istej úrovne vedomia začínajú kričať. Od toho sa odvíja poézia. A rovnako aj artikulovaná reč.

Prvým poetickým krokom je vrátiť sa k počiatku. Teda k utrpeniu.

Spôsoby utrpenia sú dôležité, nie však zásadné. Každé utrpenie je dobré; každé utrpenie je užitočné; každé utrpenie prináša svoje ovocie; každé utrpenie je vesmírom.

Henri má rok. Lozí po zemi v mokrých plienkach; bľaboce. Jeho matka chodí hore-dole po izbe, jej opätky na dlažbe klopú, a hľadá podprsenku a sukňu. Ponáhľa sa na večerné stretnutie. Malá bytosť špinavá od hovna sa vrtí na dlážke a vyčerpáva ju. Začne kričať. Henri kričí krajšie. Potom žena odíde.

Henri sa práve dal na kariéru básnika.

Marc má desať rokov. Jeho otec umiera na rakovinu. Leží v nemocnici. Kus pokazeného stroja s infúziami a hadičkou v krku je jeho otec. Živý má len pohľad; vyjadruje ním utrpenie a strach. Marc tiež trpí. Tiež sa bojí. Miluje svojho otca. A zároveň pociťuje skrytú túžbu po tom, aby jeho otec konečne umrel a on sa za to mohol cítiť vinný.

Marc musí ešte veľa urobiť. Musí si vybudovať výnimočný a plodný druh utrpenia: najsvätejšiu previnilosť.

Michel má pätnásť rokov. Žiadne dievča ho ešte nepobozkalo. Chcel by ísť tancovať so Sylvie, ale Sylvie tancuje s Patricom a zjavne sa jej to páči. Je paralyzovaný; hudba preniká až do jeho vnútra. Je to úžasný sladák, hudba nadprirodzenej krásy. Nevedel, že sa dá až tak veľmi trpieť. Jeho detstvo bolo až do tejto chvíle šťastné.

Michel nikdy nezabudne na kontrast medzi svojím srdcom, paralyzovaným utrpením a opojnou krásou hudby. Práve sa uňho rodí vnímavosť.

Svet sa skladá z utrpenia, pretože je vo svojej podstate slobodný. Utrpenie je nevyhnutným následkom slobodnej súťaže medzi jednotlivými časťami systému. Musíte to vedieť a vyjadriť to.

Nebudete schopní pretransformovať utrpenie na cieľ. Utrpenie je, a tak sa nemôže stať cieľom.

V ranách, spôsobených utrpením, sa život mení zo surového na zákerný. Poznajte tieto dve podoby. Všetko sa o nich naučte. Úplne ich preskúmajte a spoznajte. Naučte sa rozlišovať medzi tým, čo ich oddeľuje a čo ich spája. Vyriešite tak množstvo paradoxov. Vaša reč získa na sile a na účinku.

Vzhľadom na charakteristiky modernej doby sa láska už nedokáže prejaviť; ideál lásky sa však nijako neobmedzil. Keďže sa, ako každý ideál, nachádza mimo času, nedokáže sa zmenšiť ani zaniknúť.

Z toho pramení nesmierne výrazný rozpor medzi ideálom a realitou, významný bohatý zdroj utrpenia.

Dôležité je obdobie dospievania. Keď už ste si vytvorili koncept dostatočne ideálnej, vznešenej a dokonalej lásky, ste zatratení. Od tej chvíle vám už nič nebude stačiť.

Ak sa so ženami nestretávate (pre ostýchavosť, vzhľad alebo iný dôvod), čítajte ženské časopisy. Pocítite takmer rovnaké utrpenie.

Ponárať sa až na dno víru hučiaceho nedostatkom lásky. Pestovať nenávisť voči sebe samému. Nenávisť k sebe, pohrdanie voči iným. Nenávisť k iným, pohrdanie samým sebou. Všetko pomiešať. Spojiť. Neustále prehrávať v zmätku života. Vesmír chápať ako diskotéku. Nazbierať si dosta-

točné množstvo frustrácií. Naučiť sa, ako sa stať básnikom, je odnaučiť sa žiť.

Milujte svoju minulosť alebo ju neznášajte, ale musíte ju mať pred očami. Musíte dokonale spoznať seba samých. Len tak sa postupne vaše najhlbšie ja oslobodí a prekĺzne na slnko; vaše telo zostane na mieste, opuchnuté, pluzgiernaté, podráždené; zrelé na nové utrpenie.

Život je sériou skúšok toho, čo ste schopní uniesť. Prejdete prvými, zlyháte v posledných. Pokaziť si život, ale pokaziť si ho len trochu. A trpieť, stále trpieť. Musíte sa naučiť cítiť bolesť každým pórom. Každá čiastočka vesmíru do vás vyrezáva rany. A napriek tomu musíte zostať nažive – teda aspoň na nejaký čas.

Plachosťou by sme nemali opovrhovať. Možno ju považovať za jediný zdroj vnútorného bohatstva; niečo na tom je. V skutočnosti sa v momente oddelenia vôle od činov začnú prejavovať zaujímavé mentálne javy. Človek, u ktorého k oddeleniu nedochádza, má bližšie k zvieraťu ako k človeku. Plachosť je pre básnika vynikajúcim východiskom.

Vytvorte si v sebe hlboký odpor voči životu. Odpor je nevyhnutný pri akejkoľvek skutočnej umeleckej tvorbe. Je pravda, že niekedy sa vám život bude zdať ako neprístojná skúsenosť. Od odporu sa však nesmiete vzdialiť, musíte ho mať poruke – aj v prípade, ak ho nehodláte dať najavo.

A vždy sa vracajte k zdroju, ktorým je utrpenie.

Keď u druhých vyvoláte zmes ustráchanej lútosti a pohrdania, budete vedieť, že ste na dobrej ceste. Budete môcť začať písať.

VYJADRIŤ

„Sila sa stáva pohybom, keď prestupuje do činu a rozvíja sa v čase.“

Ak sa vám nepodarí utrpenie vyjadriť v jasne stanovenej štruktúre, ste stratení. Utrpenie vás zožerie zvnútra za surova skôr, než si nájdete čas čokoľvek napísať.

Štruktúra je jediný spôsob, ako uniknúť samovražde. A samovražda nič nerieši. Predstavte si, že by sa Baudelairovi podarilo zabiť sa v dvadsiatich štyroch rokoch.

Verte štruktúre. Dôverujte antickým metrickým formám. Verš je mocný nástroj oslobodenia vnútorného života.

Nepodliehajte pocitu, že musíte vymyslieť novú formu. Nové formy sa objavujú veľmi zriedka. Raz za storočie, aj to je veľa. A navyše s nimi často neprichádzajú ani veľkí básnici. Poézia nie je prácou s jazykom; nie zásadne. Za slová zodpovedá celá spoločnosť.

Väčšina nových foriem nevzniká z ničoho, ale je dlhodobo odvodzovaná zo staršej formy. A nástroj sa postupne prispôsobuje; prechádza jemnými zmenami; novosť, ktorá je výsledkom tohto procesu, sa objaví až na konci, keď je dielo napísané. Dá sa to porovnať s evolúciou zvierat.